

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL A. P. IR ADB „COMPENSA VIENNA INSURANCE GROUP“ GINČO NAGRINĖJIMO

2019 m. birželio 12 Nr. 242-229
Vilnius

Lietuvos bankas gavo advokato G. B. (toliau – pareiškėjo atstovas), atstovaujančio A. P. (toliau – pareiškėjas) interesams, kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2018 m. rugpjūčio 8 d. įvyko eismo įvykis, per kurį susidūrus dviem automobiliams buvo apgadintas pareiškėjui priklausantis automobilis „Mercedes-Benz C180“, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*). Pareiškėjas kreipėsi į draudiką, apdraudusį eismo įvykio kaltininko civilinę atsakomybę privalomuoju transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu, prašydamas išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią automobiliui padarytą žalą.

2018 m. rugpjūčio 9 d. pareiškėjas telefonu kreipėsi į draudiką ir nurodė, kad už transporto priemonės sugadinimus pageidautų draudimo išmoką gauti pinigais. Taip pat šalys telefonu susitarė, kad pareiškėjas pateiks transporto priemonės sugadinimų nuotraukas, iš kurių draudikas nustatys pareiškėjo patirtus nuostolius. Draudikas gautą pranešimą užregistravo duomenų sistemoje ir pradėjo administruoti žalos bylą Nr. (*duomenys neskelbiami*). Iš pareiškėjo pateiktų nuotraukų nepavykus tiksliai nustatyti pareiškėjo patirtos žalos, 2018 m. rugpjūčio 22 d. draudiko atstovas atliko pareiškėjo transporto priemonės apžiūrą. Draudiko ekspertas, gavęs apgadintos transporto priemonės dokumentus, sugadinimų nuotraukas ir per apžiūrą surinktą informaciją, įvertino transporto priemonės „Mercedes-Benz“ sugadinimus ir informavo pareiškėją, kad automobilio remontas kainuos 3 009,50 Eur.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko apskaičiuotomis transporto priemonės remonto išlaidomis, todėl kreipėsi į nepriklausomą turto vertintoją UAB „Pajūrio Autorika“, prašydamas parengti transporto priemonės „Mercedes-Benz“ vertinimo ataskaitą. 2018 m. rugsėjo 12 d. draudikui pateiktoje D. G. parengtoje Automobilio vertinimo ataskaitoje Nr. (*duomenys neskelbiami*) (toliau – Vertinimo ataskaita) nurodyta, kad automobilio remonto kaina yra 5 288,16 Eur (be PVM).

Gavęs Vertinimo ataskaitą, draudikas kreipėsi į tris remonto įmones: IĮ „Link klingų“, UAB „Autobroliai“ ir į Vlado Navicko IĮ, kad būtų apskaičiuota transporto priemonės „Mercedes-Benz“ sugadinimų remonto kaina. IĮ „Link klingų“ sudarytoje automobilio „Mercedes-Benz“ remonto sąmatoje nurodyta, kad remontas kainuos 4 795,20 Eur (be PVM), UAB „Autobroliai“ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje buvo nurodytos 3 725,16 Eur (be PVM) automobilio remonto išlaidos, o Vlado Navicko IĮ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje nurodyta, kad automobilį galima suremontuoti už 3 334,32 Eur (be PVM).

Draudikas 2018 m. rugsėjo 25 d. pareiškėją raštu informavo, kad buvo priimtas sprendimas pareiškėjui išmokėti 3 951,56 Eur draudimo išmoką, atlyginančią dėl įvykio padarytą žalą. Kadangi draudikui nebuvo pateikti dokumentai, patvirtinantys faktinę transporto priemonės remonto kainą, o įvardytos remonto įmonės nustatė remonto kainą pagal savo įkainius ir pateikė pasiūlymus suremontuoti transporto priemonę, draudikas draudimo išmoką apskaičiavo pagal pateiktų trijų remonto įmonių pasiūlytos kainos vidurkį. Draudikas taip pat akcentavo ir tai, kad draudimo išmoka gali būti perskaičiuota, jei, remontuojant transporto priemonę, bus pastebėta papildomų defektų. Pareiškėjas nesutiko su

draudiko priimtu sprendimu, todėl tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo pareiškėjo atstovas prašo rekomenduoti draudikui išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal Vertinimo ataskaitą, ir sumokėti 90,89 Eur delspinigių už pradelstą terminą sumokėti draudimo išmoką. Pareiškėjo atstovo teigimu, Vertinimo ataskaita yra atitinkanti Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo ir kitų įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimus, todėl turi didesnę (lot. *prima facia*) įrodomąją galią, palyginti su kitais rašytiniais įrodymais, t. y. draudiko pateiktomis remonto įmonių sąmatomis. Be to, pareiškėjo atstovas nurodo, kad Vertinimo ataskaitos ir joje esančių duomenų draudikas neginčijo, todėl draudikas, spręsdamas mokėtinos draudimo išmokos dydžio klausimą, nepagrįstai nesivadovavo pateikta Vertinimo ataskaita ir joje nurodytomis sumomis.

Pareiškėjo atstovas taip pat pažymi ir tai, kad pateikta Vertinimo ataskaita yra paremta įrodymais, todėl yra detalesnė nei draudiko autoservisų pateiktos remonto sąmatos. Pareiškėjo atstovas nurodo, kad Vertinimo ataskaitoje yra išdėstyta, kad transporto priemonė buvo faktiškai apžiūrėta, nustatant automobilio vertę buvo vadovujamasi lyginamosios vertės metodu, o automobilio atkūrimo sąnaudos apskaičiuotos remiantis atkuriamojo remonto išlaidų metodu. Taip pat pareiškėjo atstovas teigia, kad prie Vertinimo ataskaitos yra pridėti kiti duomenys, kurie yra svarbūs nustatant transporto priemonės remonto kainą. Taigi, pareiškėjo atstovas nurodo, kad Vertinimo ataskaita yra išsamesnė, todėl būtent ja turi būti vadovujamasi nustatant automobilio remonto kainą. Pareiškėjo atstovo teigimu, draudiko nurodyti autoservisai nepagrindė automobilio rinkos vertės, nepateikė jokių apžiūrą patvirtinančių dokumentų. Pareiškėjo atstovas pažymi, kad tik gavęs Vertinimo ataskaitą draudikas perskaičiavo draudimo išmoką, o tai įrodo, kad draudikas elgiasi nesąžiningai ir siekia išvengti pareigos atlyginti pareiškėjui visą per eismo įvykį patirtą žalą. Be to, pareiškėjo atstovas nurodo, kad draudiko autoservisų sąmatos yra paneigiamos pateiktomis kitų autoservisų sąmatomis, kurios iš esmės atitinka Vertinimo ataskaitoje nurodytą žalos dydį.

Pareiškėjo atstovas taip pat teigia, kad draudikas žalą vertino formaliai remdamasis remonto įmonių jam pateiktomis remonto sąmatomis ir iš jų išvestu vidurkiu. Pareiškėjo atstovo teigimu, apie draudiko pasitelktų autoservisų kvalifikaciją viešų duomenų nėra, t. y. net nėra aišku, ar jie atlieka kilnojamojo turto vertinimą, kokie metodai buvo naudojami, o, pvz., IĮ „Link klingų“ skaičiavimą „atliko ranka“ ir net nepatvirtino atliktų skaičiavimų tikrumo. Akivaizdu, kad tokie skaičiavimai nėra ir negali būti vertinami kaip turto vertinimo ataskaitos, jie neatitinka visiškai jokių kriterijų ir reikalavimų. Pareiškėjo atstovas nurodo, kad pateiktose remonto sąmatose nurodytos automobilių dalių kainos yra nebent kaip neoriginalių ar naudotų prekių, nes, pvz., Valdo Navicko IĮ pateiktoje sąmatoje priekinis kairysis sparnas įvertintas vos 35,55 Eur, UAB „Autobroliai“ – 150 Eur, o IĮ „Link klingų“ iš esmės sutiko su Vertinimo ataskaitoje nurodyta automobilio sparno kaina – 237,72 Eur. Pareiškėjo atstovo nuomone, tokie skaičiavimai yra neadekvatūs ir neatitinkantys realių rinkos kainų.

Pareiškėjo atstovas taip pat pažymi ir tai, kad pareiškėjas draudiką apie eismo įvykį informavo 2018 m. rugpjūčio 9 d., tačiau automobilį draudiko atstovas apžiūrėjo tik 2018 m. rugpjūčio 22 d., todėl pareiškėjo atstovas nurodo, kad buvo pradelstas TPVCPDĮ 15 straipsnio 2 dalyje nustatytas 3 darbo dienų terminas. Pareiškėjo atstovo nuomone, tai reiškia, kad pareiškėjo iniciatyva parengta ir draudikui pateikta Vertinimo ataskaita turėjo būti vertinama kaip tinkamas žalos nustatymo šaltinis, o draudikas, nustatydamas draudimo išmokos dydį, turėjo vadovautis ne neaiškios kvalifikacijos autoservisų remonto sąmatų vidurkiu, o kvalifikuota, išsamia bei teisės aktų reikalavimus atitinkančia Vertinimo ataskaita, parengta kompetentingo ir patyrusio nepriklausomo turto vertintojo. Pareiškėjo atstovas nurodo, kad įstatymų leidėjo valia pagal TPVCPDĮ 15 straipsnio 2 dalies nuostatas ir įtvirtinti prevencinį teisinį reguliavimą bei užkardyti piktnaudžiavimo atvejus, kai draudikai nuolat nuolat ir vienašališkai vadovaujasi tik jų įgaliotų asmenų pateiktais duomenimis, neva įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį.

Taip pat, pareiškėjo atstovo teigimu, pagal TPVCPDĮ 19 straipsnio 4 dalį, atsakingas draudikas, praleidęs nustatytus terminus draudimo išmokai išmokėti, privalo mokėti 0,04 proc. delspinigių už kiekvieną pavėluotą dieną nuo sumos, kurią sumokėti praleistas terminas. Kadangi draudimo išmoka, vadovaujantis TPVCPDĮ 19 straipsnio 1 dalimi, privalėjo būti sumokėta 2018 m. spalio 9 d., o pareiškėjas visos išmokos nėra gavęs iki šiol, draudikas dar privalo sumokėti 90,89 Eur (1 336,60 Eur x 0,04/100 x 170) delspinigių.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas visų pirma nurodė, kad su pareiškėju buvo susitarta dėl sugadintos transporto priemonės nufotografavimo ir nuotraukų atsiuntimo

draudikui. Draudiko teigimu, tokią praktiką paprastai taiko siekdami žalos bylų administravimo operatyvumo dėl įstatyme nustatyto trumpo apžiūros termino ir, be abejo, dėl pačių klientų patogumo. Supratęs, kad pareiškėjo siūstos nuotraukos neleidžia visapusiškai įvertinti žalos, draudikas siuntė savo atstovą apžiūrėti automobilio. Draudiko teigimu, tarp šalių nėra ginčo dėl remontuotinių pareiškėjo automobilio dalių ar detalių, o tik dėl jų kainos ir remonto darbų įkainių. Vis dėlto draudikas nurodo, kad kai kuriuos vidinius automobilio defektus nustatyti įmanoma tik faktiškai atliekant remontą, todėl, jei tik būtų nustatyta, kad išmokėta draudimo išmoka neatkuria pareiškėjo į iki eismo įvykio buvusią padėtį, draudikas yra pasirengęs iš naujo vertinti faktiškai turėtas automobilio remonto išlaidas.

Draudikas nurodo ir tai, kad Taisyklių 15 punkte yra nustatyta, kad draudimo išmoka gali būti apskaičiuojama pagal nukentėjusio trečiojo asmens realiai patirtas dėl eismo įvykio sugadintos transporto priemonės remonto išlaidas arba teorinių skaičiavimų būdu. Draudikas teigia nekvestionuojantis nepriklausomo turto vertintojo kvalifikacijos ar pasirinkto vertinimo metodo, tačiau laikosi pozicijos, kad pagal teisės aktus Vertinimo ataskaita yra vienas iš galimų žalos dydžio nustatymo šaltinių. Draudiko nuomone, Vertinimo ataskaitai nėra suteiktos didesnės įrodomosios galios negu kitiems surinktiems įrodymams ir ji savaime nepaneigia kitų žalos dydį pagrindžiančių duomenų, o turi būti vertinama kompleksiskai. Draudiko manymu, didelis teorinių skaičiavimų pagrindu sudarytos Vertinimo ataskaitos ir realiai remonto paslaugas teikiančių remonto įmonių pasiūlymų kainų skirtumas suponuoja išvadą, kad turto vertintojas, nustatydamas pareiškėjo automobilio remonto išlaidas, nesivadovavo Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.38 straipsnyje įtvirtintu sutarčių vykdymo ekonomiškumo principu ir automobilio remonto išlaidas apskaičiavo, neatsižvelgdamas į ekonomiškiausią variantą. Dėl šios priežasties draudikas mano tinkamai ir teisingai apskaičiavęs draudimo išmoką, todėl prašo atmesti pareiškėjo reikalavimus.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios per 2018 m. rugpjūčio 8 d. eismo įvykį transporto priemonei „Mercedes-Benz“ padarytų sugadinimų remonto išlaidas, ir reikalavimo atlyginti pareiškėjo patirtus delspinigius pagrįstumo.

Dėl teisės aktuose įtvirtintos draudiko pareigos apžiūrėti draudėjo transporto priemonę per 3 darbo dienas ir Vertinimo ataskaitos teisinės reikšmės laiku neįvykdžius įstatyme numatytų pareigų

Pareiškėjo atstovas kreipimesi į Lietuvos banką nurodo, kad, sistemiškai aiškinant teisės aktų nuostatas ir įvertinus aplinkybę, kad draudiko atstovas neatvyko per 3 darbo dienas apžiūrėti pareiškėjo transporto priemonės, darytina išvada, kad draudikas privalėjo vadovautis pateikta Vertinimo ataskaita, nes teisė samdytis turto vertintoją yra aiškiai įtvirtinta teisės aktuose. Nesutikdamas su pareiškėjo atstovo argumentais, draudikas teigia su pareiškėja susitaręs dėl sugadintos transporto priemonės nufotografavimo ir nuotraukų atsiuntimo, taigi, atliko teisės aktuose įtvirtintą pareigą apžiūrėti pareiškėjo sugadintą transporto priemonę.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad kai žala padaryta turtui, nukentėjęs trečiasis asmuo privalo išsaugoti sugadintą transporto priemonę ar kitą turtą tokį, koks jis buvo po eismo įvykio, tol, kol jį apžiūrės atsakingo draudiko arba Biuro įgaliotas asmuo, ir suteikti galimybę draudiko arba Biuro įgaliotam asmeniui apžiūrėti sugadintą arba sunaikintą turtą. Atsakingas draudikas arba Biuras nedelsdami, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo nukentėjusio trečiojo asmens rašytinio pranešimo apie eismo įvykį gavimo dienos, privalo nusiųsti įgaliotą asmenį apžiūrėti sugadintą ar sunaikintą turtą, surašyti apžiūros ataskaitą ir pateikti ją pasirašytinai susipažinti nukentėjusiam trečiajam asmeniui. To paties straipsnio 3 dalyje yra nustatyta, kad jeigu atsakingo draudiko arba Biuro įgaliotas asmuo neatvyko per šio straipsnio 2 dalyje nustatytą terminą, nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę pasamdyti turto vertintoją, kad jis nustatytų turtui padarytos žalos dydį. Tokiu atveju atsakingas draudikas arba Biuras privalo atlyginti protingumo kriterijus atitinkančias nukentėjusio

trečiojo asmens turėtas turto vertintojo samdymo išlaidas. Nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo.

Vertinant Lietuvos bankui abiejų šalių pateiktus duomenis, svarbu pažymėti, kad draudikas pateikė 2018 m. rugpjūčio 8 d. draudiko darbuotojos ir pareiškėjo telefoninio pokalbio įrašą, iš kurio akivaizdu, kad šalys susitarė, jog pareiškėjas atsiųs sugadintos transporto priemonės nuotraukas, kad draudikas galėtų nustatyti transporto priemonės sugadinimus ir įvertinti nuostolio dydį. Nors pareiškėjas pateikė nuotraukas, o draudikas jas įvertino, tačiau negalėjo tinkamai nustatyti transporto priemonės sugadinimų, todėl 2018 m. rugpjūčio 22 d. atliko pareiškėjo transporto priemonės techninę apžiūrą. Lietuvos banko vertinimu, svarbu yra tai, kad registruojant žalą abi šalys (draudiko darbuotoja ir pareiškėjas) susitarė (draudiko darbuotoja pasiūlė, o pareiškėjas sutiko), kad draudikas transporto priemonės sugadinimus užfiksuos ir įvertins pagal paties pareiškėjo pateiktas transporto priemonės sugadinimų nuotraukas. Pats pareiškėjas neprieštaravo tokiai transporto priemonės apžiūrai ir sugadinimų fiksavimo būdai, todėl manytina, kad draudikas įvykdė teisės aktuose nustatytą pareigą: įvertino pareiškėjo pateiktas nuotraukas – taigi, atliko pirminę transporto priemonės apžiūrą, ir nustatė transporto priemonės sugadinimus. Darytina išvada, kad draudikas 2018 m. rugpjūčio 22 d. atliko ne pirminę (kaip nurodo pareiškėjo atstovas), o jau pakartotinę automobilio apžiūrą tam, kad galėtų galutinai tiksliai įvertinti pareiškėjo eismo įvykyje patirtą nuostolį, todėl pareiškėjo atstovo argumentai, kad draudikas transporto priemonės sugadinimus užfiksavo tik 2018 m. rugpjūčio 22 d., t. y. praėjus daugiau nei 3 dienoms po to, kai pareiškėjas kreipėsi į draudiką, yra vertintini kritiškai.

Be to, pareiškėjas kreipimesi į Lietuvos banką akcentuoja ir tai, kad, praleidęs teisės aktuose nustatytą 3 dienų terminą, draudikas privalėjo vadovautis pateikta Vertinimo ataskaita, nes, kaip nurodo pareiškėjo atstovas, TPVCPADĮ 15 straipsnio 2 dalyje buvo įtvirtinta įstatymų leidėjo valia nustatyti teisinį reguliavimą bei užkardyti draudikų piktnaudžiavimo atvejus, kai pastarieji nuolat vadovaujasi tik jų įgaliotų asmenų pateiktais duomenimis. Lietuvos banko vertinimu, sistemiškai ir lingvistiškai analizuojant TPVCPADĮ 15 straipsnio 2 dalies nuostatas, pažymėtina, kad jose nėra įtvirtintos draudiko pareigos praleidus teisės aktuose nustatytą 3 darbo dienų terminą (apžiūrėti ir užfiksuoti transporto priemonės sugadinimus) vadovautis išimtinai tik draudėjo pateikta nepriklausomų turto vertintojų ataskaita. Lietuvos banko nuomone, TPVCPADĮ 15 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinta draudėjo teisė, jei draudikas per 3 darbo dienas neužfiksuoja transporto priemonės sugadinimų, kreiptis į nepriklausomus turto vertintojus, kad būtų nustatyti automobilio sugadinimai, o draudikas pateiktą nepriklausomų turto vertintojų ataskaitą privalo vertinti kartu su visais kitais įrodymais. TPVCPADĮ 15 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, kad jei draudikas neįvykdo įstatyme nustatytos pareigos ir per 3 darbo dienas neapžiūri transporto priemonės, draudėjas turi teisę reikalauti, o draudikas privalo atlyginti protingas turto vertintojo samdymo išlaidas. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad nagrinėjamu atveju net jeigu draudikas ir būtų netinkamai atlikęs TPVCPADĮ 15 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą pareigą per 3 darbo dienas užfiksuoti transporto priemonės sugadinimus, jis nebūtų įpareigotas vadovautis išimtinai tik pateikta nepriklausomų turto vertintojų sudaryta vertinimo ataskaita, o privalėtų atlyginti protingas turto vertintojų samdymo išlaidas. Atsižvelgiant į tai, kad draudikas apskaičiavo netikslų nuostolio dydį, o pareiškėjas prieš kreipdamasis į nepriklausomus turto vertintojus nebandė kreiptis į draudiką dėl teisingo nuostolio dydžio apskaičiavimo, pareiškėjas galėtų reikalauti atlyginti pusę patirtų turto vertintojo samdymo išlaidų. Dėl šios priežasties pareiškėjo atstovo argumentai, kad praleidęs teisės aktuose nustatytą 3 dienų terminą transporto priemonės sugadinimams užfiksuoti draudikas privalo vadovautis pateikta Vertinimo ataskaita, yra nepagrįsti, todėl atmestini.

Dėl draudiko nustatytos draudimo išmokos, atlyginančios dėl 2018 m. rugpjūčio 8 d. eismo įvykio transporto priemonei „Mercedes-Benz“ padarytų sugadinimų remonto išlaidas, dydžio pagrįstumo

TPVCPADĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Minėta žalos dydžio nustatymo taisyklė detalizuota Taisyklių 13 punkte: nukentėjusio trečiojo asmens turtui (transporto priemonei ar kitam kilnojamajam ar nekilnojamajam turtui) padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas ar biuras, vadovaudamasis atsakingo

draudiko ar biuro įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus.

Vadovaujantis Taisyklių 15 punktu, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų, dažymo darbų, keičiamų dalių (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo) bei dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Atsižvelgiant į pirmiau minėtas per eismo įvykį patirtos žalos nustatymą reglamentuojančias teisės aktų nuostatas, pažymėtina, kad turto Vertinimo ataskaita, neginčijant joje nurodytų duomenų teisingumo, yra vienas iš, bet ne vienintelis, žalos dydį padedančių nustatyti įrodymų, todėl turėtų būti vertinama atsižvelgiant į visų turimų – taigi, tiek draudiko, tiek ir pareiškėjo pateiktų – įrodymų visumą. Konstatavus minėtą aplinkybę, kartu darytina išvada, jog turto vertinimo ataskaitos buvimas savaime nesuponuoja ir prielaidos, kad ji turi didesnę įrodomąją galią nei kiti žalos administravimo byloje esantys įrodymai ir savaime jų nepaneigia, nes, kaip jau minėta, turto Vertinimo ataskaita yra viena iš įrodinėjimo priemonių, ji turi būti vertinama kartu su kitais įrodymais pagal bendrąsias įrodymų vertinimo taisykles.

Pareiškėjas, remdamasis UAB „Pajūrio Autorika“ sudarytos Vertinimo ataskaitos duomenimis, prašo išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią transporto priemonei „Mercedes-Benz“ per 2018 m. rugpjūčio 8 d. eismo įvykį padarytų sugadinimų remonto išlaidas. Siekdamas nugincyti turto Vertinimo ataskaitą, draudikas vadovaujasi remonto įmonių IĮ „Link klingų“, UAB „Autobroliai“ ir Valdo Navicko IĮ pateikta informacija apie transporto priemonės remonto išlaidas.

Kaip minėta, Vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad transporto priemonės „Mercedes-Benz“ remonto kaina – 5 288,16 Eur (be PVM). Remiantis draudiko atliktu rinkos tyrimu, nustatyta, kad IĮ „Link klingų“ nurodė, jog transporto priemonę suremontuotų už 4 795,20 Eur (be PVM); UAB „Autobroliai“ nurodė, kad automobilis būtų suremontuotas už 3 725,16 Eur (be PVM), o Valdo Navicko IĮ nurodė, kad automobilio remonto išlaidos sudarytų 3 334,32 Eur (be PVM).

Vertinant pareiškėjo reikalavimą draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitą, pažymėtina, kad, atsižvelgiant į transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarčių kompensacinę paskirtį ir nuostolių draudimo sutartyse, prie kurių priskiriamos minėtos sutartys, įgyvendinamą CK 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą, žalos atlyginimu turi būti siekiama gražinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia ir tai, kad, sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo, turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, iš dalies yra neapgintos nukentėjusio asmens teisės. Kai nustatytas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015).

Išanalizavus pateiktus duomenis, matyti, kad pateiktos IĮ „Link klingų“, UAB „Autobroliai“ ir Valdo Navicko IĮ sudarytos transporto priemonės „Mercedes-Benz“ remonto sąmatos patvirtina, kad automobilio atkūrimo iki būklės, buvusios prieš 2018 m. rugpjūčio 8 d. įvykį, išlaidos nesiekia turto vertintojo nustatytų transporto priemonės remonto išlaidų ir turto vertintojo apskaičiuotos automobilio remonto išlaidos smarkiai skiriasi nuo tų, kurias apskaičiavo remonto įmonės. Dėl šios priežasties, remiantis Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, negalima teigti, kad turto vertintojas, nustatydamas automobilio „Mercedes Benz“ remonto išlaidų dydį, vadovavosi CK 6.38 straipsnyje įtvirtintu sutarčių vykdymo ekonomiškumo principu ir automobilio remonto išlaidų dydį apskaičiavo, atsižvelgdamas į ekonomiškiausią, o ne į brangiausią transporto priemonės remonto variantą.

Pažymėtina, kad Lietuvos bankui nebuvo pateikta įrodymų, patvirtinančių, kad draudiko pateiktos remonto sąmatos buvo sudarytos nesivadovaujant Taisyklių 15 punkto nuostatomis. Remonto įmonių skaičiavimai buvo atlikti vadovaujantis Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu 2000 m. balandžio 17 d. Nr. 120 / 2000 m. balandžio 14 d. Nr. 101 patvirtintos Kelių transporto priemonių vertinimo instrukcijos 14 punktu, kuriame įtvirtintas transporto priemonių atkūrimo sąnaudų nustatymo principas iš esmės atitinka Taisyklių 15 punkto nuostatas dėl būtinų remonto išlaidų atlyginimo ir apskaičiavimo, taikant vidutinius remonto darbų įkainius, atitinkančius technologijos lygį. Atsižvelgiant į CK 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą ir vadovaujantis CK 6.38 straipsnio 3 dalyje nustatyto prievolių vykdymo ekonomiškiausiu būdu principu, darytina išvada, kad draudiko apskaičiuotas žalos dydis yra pagrįstas objektyviais įrodymais (remonto įmonių sudarytomis transporto priemonės remonto sąmatomis), patvirtinančiais, kad už apskaičiuotą nuostolius kompensuojančią išmoką automobilis būtų visiškai atkurtas iki 2018 m. rugpjūčio 8 d. eismo įvykio buvusią padėtį, o tai atitinka teisės aktuose įtvirtintas žalos nustatymo taisykles.

Pareiškėjo atstovas kreipimesi į Lietuvos banką akcentuoja tai, kad remonto įmonės, kurios sudarė transporto priemonės remonto sąmatas, neturi kvalifikacijos vertinti automobiliui padarytos žalos. Be to, pareiškėjo atstovas nurodo, kad Vertinimo ataskaita yra paremta detaliais įrodymais, o draudiko autoservisų pateiktose sąmatose automobilio vertė nėra nustatoma lyginamosios vertės metodu, automobilio atkūrimo išlaidos nėra apskaičiuotos remiantis atkuriamojo remonto išlaidų metodu ir pan. Lietuvos banko vertinimu, svarbu tai, kad nepriklausomas turto vertintojas Vertinimo ataskaitą privalo parengti pagal Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo įstatymą ir jame numatytus kitus teisės aktus arba vertinimo standartus. Draudikui prievolė įvertinti žalą kyla iš TPVCPDĮ ir kitų su šiuo įstatymu susijusių teisės aktų. Pažymėtina, kad nei TPVCPDĮ, nei kiti teisės aktai nenumato draudikui pareigos kiekvienu atveju, nustatant nuostolio dydį, vertinti automobilio vertę, remonto tikslumą ar remtis atitinkamais metodais (išskyrus atvejus, jei draudikui kyla abejonių dėl to, ar transporto priemonę tikslinga remontuoti). Kilus papildomų abejonių, draudikas visus šiuos veiksmus turi teisę atlikti administruodamas žalą, todėl manytina, kad draudiko pateiktose remonto įmonių sąmatose pagrįstai nėra pateikti pareiškėjo atstovo nurodomi duomenys. Taigi, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad tiek draudiko, tiek pareiškėjo atstovo pateiktos remonto įmonių sąmatos atitinka žalos apskaičiavimo taisykles, todėl draudikas, apskaičiuodamas draudimo išmoką, turi teisę vadovautis remonto įmonių sudarytomis automobilių remonto sąmatomis.

Pareiškėjo atstovas, siekdamas nuginkčyti draudiko atliktą rinkos tyrimą, nurodo ir tai, kad draudiko pateikta IĮ „Link klingų“ transporto priemonės remonto sąmata yra sudaryta ranka, todėl ji negali būti vertinama kaip tinkamas įrodymas. Vertinant pateiktą IĮ „Link klingų“ transporto priemonės remonto sąmatą, pažymėtina, kad IĮ „Link klingų“ atliktuose skaičiavimuose vadovaujamosi visomis Vertinimo ataskaitoje nurodytomis keičiamų dalių ir remonto darbų pozicijomis, t. y. IĮ „Link klingų“ autoserviso darbuotojas iš esmės sutinka su Vertinimo ataskaitoje pateiktais duomenis. Iš pateiktų IĮ „Link klingų“ skaičiavimų matyti, kad autoserviso darbuotojas tik pakoreguoja ir savo parašu patvirtina, jog visus šiuos darbus galėtų atlikti už mažesnę nei Vertinimo ataskaitoje nurodytą valandinį įkainį, todėl autoserviso darbuotojas ranka pakoreguoja Vertinimo ataskaitoje nurodytą valandinį įkainį ir galutinę suvestinę. Lietuvos banko vertinimu, atsižvelgiant į šiuos duomenis, galima daryti išvadą, kad pateikti IĮ „Link klingų“ transporto priemonės remonto skaičiavimai yra pagrįsti ir gali būti vertinami kartu su kitais įrodymais tam, kad būtų nustatyta teisinga ir pagrįsta draudimo išmoka, atlyginanti pareiškėjo patirtus nuostolius.

Pareiškėjo atstovas, nesutikdamas su draudiko priimtu sprendimu, taip pat nurodo, kad draudikas nepagrįstai, apskaičiuodamas draudimo išmoką, vadovaujasi remonto įmonių sąmatomis, kuriose yra nurodytos panaudotos arba naujos neoriginalios dalys, t. y. draudiko atstovas pateikė konkrečių dalių pavyzdžius ir nurodė, kad autoservisai į transporto priemonės remonto sąmatas įtraukdami naudotų dalių kainas bando sumažinti vidurkį, pagal kurį draudikas apskaičiuoja nuostolio dydį. Pareiškėjo atstovo teigimu, taip draudikas elgiasi nesąžiningai ir siekia praturtėti pareiškėjo sąskaita. Vertinant Lietuvos bankui pateiktus įrodymus, pažymėtina, kad autoservisų pateiktose remonto sąmatose keičiamų automobilio detalių išlaidos yra apskaičiuotos pagal dėvėtų ar neoriginalių automobilių dalių kainas. Remiantis Taisyklių 15 punktu, reglamentuojančiu keičiamų dalių vertės nustatymo sąlygas, į automobilio nuvertėjimą dėl eksploataavimo atsižvelgti būtina, nes žalos atlyginimu siekiama

sugadinto turto vertę atkurti iki tos, kuri buvo prieš teisės pažeidimą. Dėl to turi būti atlyginama ne visa naujų keičiamų detalių vertė, o jos dalis, nes buvo sugadintos ne naujos detalės, o jau atitinkamai susidėvėjusios (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2000 m. birželio 16 d. nutarimu Nr. 27 patvirtinta Teismų praktikos taikant įstatymus dėl atlygintinos turtinės žalos, padarytos eismo įvykio metu, apibendrinimo apžvalga). Automobilio detalių keitimo išlaidų skaičiavimas pagal nusidėvėjusių automobilio detalių kainas atitinka transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarties, kaip nuostolių draudimo sutarties (Draudimo įstatymo 91 straipsnio 4 dalis), kompensacinę paskirtį, neleidžiančią nukentėjusiam trečiajam asmeniui gauti didesnę draudimo išmoką, negu faktiškai jo patirti nuostoliai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 23 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-229/2014). Atsižvelgiant į draudimo sutarties, kurios pagrindu buvo apskaičiuotas nuostolio dydis, kompensacinę paskirtį ir į tai, kad automobilio detalių keitimo išlaidų skaičiavimas pagal dėvėtų detalių kainas neprieštarauja Taisyklių 15 punkte įtvirtintoms keičiamų dalių vertės nustatymo sąlygoms, nėra pagrindo draudiko taikytų keičiamų detalių atkūrimo išlaidų skaičiavimo principų laikyti nepagrįstais ir jais nesivadovauti.

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai suteikia pagrindą konstatuoti, kad draudiko sprendimas draudimo išmoką apskaičiuoti pagal remonto įmonių nustatytą automobilio remonto išlaidų vidurkį atitinka tikslios žalos dydžio nustatymo taisykles, nėra pagrindo pareiškėjo reikalavimo draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitos duomenis pripažinti pagrįstu.

Konstatuotų aplinkybių kontekste taip pat svarbu pažymėti ir tai, kad nesivadovavimas nepriklausomo turto vertintojo sudaryta Vertinimo ataskaita nereiškia, kad draudikas, pareiškėjui pateikus įrodymus, patvirtinančius, kad už išmokėtą draudimo išmoką nebuvo galima atkurti jam priklausančios transporto priemonės į iki 2018 m. rugpjūčio 8 d. eismo įvykio buvusią būklę, neturėtų atlyginti ir pareiškėjo nuostolių, viršijančių išmokėtą draudimo išmoką.

Dėl pareiškėjo prašomų delspinigių pagrįstumo

Kreipimesi į Lietuvos banką pareiškėjo atstovas taip pat nurodo, kad draudikas, vadovaudamasis TPVCAPDĮ 19 straipsnio 1 dalimi, draudimo išmoką privalėjo išmokėti 2018 m. spalio 9 d., tačiau pareiškėjas iki kreipimosi į Lietuvos banką dienos buvo gavęs, tik dalį draudimo išmokos, dėl to draudikas privalo pareiškėjui sumokėti 90,89 Eur (1336,60x0,04/100*170) delspinigių.

TPVCAPDĮ 19 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, kad atsakingas draudikas, jo atstovas pretenzijoms nagrinėti ar Biuras (išskyrus šio įstatymo 17 straipsnio 5 ir 6 dalyse, 18 ir 20 straipsniuose nurodytus atvejus) privalo išmokėti išmoką per 30 dienų nuo pretenzijos pateikimo dienos. To paties straipsnio 2 dalyje yra reglamentuota, kad jei per šio straipsnio 1 dalyje nurodytą terminą neįmanoma iširti aplinkybių, būtinų draudžiamąjį įvykio faktui ar žalos dydžiui nustatyti, išmoka mokama per 14 dienų, skaičiuojant nuo dienos, kai šias aplinkybes būtų įmanoma baigti tirti dedant reikiamas pastangas, tačiau ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo pretenzijos pateikimo dienos (išskyrus atvejus, kai žalos atlyginimo nustatymas priklauso nuo sprendimo baudžiamojoje, administracinėje ar civilinėje byloje). Jei išmoka mokama priėmus sprendimą baudžiamojoje, administracinėje ar civilinėje byloje, ji turi būti sumokama per 14 dienų nuo įsiteisėjusio sprendimo, nuosprendžio ar nutarimo gavimo dienos. TPVCAPDĮ 19 straipsnio 4 dalyje yra nustatyta, kad atsakingas draudikas, jo atstovas pretenzijoms nagrinėti arba Biuras, praleidę šio straipsnio 1–3 dalyse arba šio įstatymo 20 straipsnio 6 dalyje nustatytus terminus, privalo mokėti 0,04 procento delspinigių už kiekvieną pavėluotą dieną nuo sumos, kurią sumokėti praleistas terminas. Priežiūros institucija atsakingam draudikui ar kitos Europos Sąjungos valstybės narės draudimo įmonės atstovui pretenzijoms nagrinėti, paskirtam Lietuvos Respublikoje, taip pat gali taikyti poveikio priemones, numatytas Lietuvos Respublikos draudimo įstatyme.

Lietuvos bankui pateikti dokumentai ir paaiškinimai patvirtina, kad pareiškėjui 2018 m. rugsėjo 25 d. draudikas išmokėjo 3 951,56 Eur draudimo išmoką, atlyginančią dėl 2018 m. rugpjūčio 8 d. eismo įvykio patirtus nuostolius. Iš pateiktų duomenų matyti, kad draudikas nepraleido teisės aktuose nustatytų žalos administravimo terminų tam, kad būtų apskaičiuotas pareiškėjo patirtas nuostolis, t. y. iš pareiškėjo gavo sugadintos transporto priemonės nuotrauką, 2018 m. rugpjūčio 22 d. atliko pakartotinę transporto priemonės apžiūrą, po pareiškėjo pateiktos Vertinimo ataskaitos atliko rinkos tyrimą ir pan. Paskutiniai

žalos administravimo veiksmai buvo atlikti 2018 m. rugsėjo 21 d., t. y. iš Valdo Navicko I.Į. buvo gauta paskutinė transporto priemonės remonto sąmata. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad draudikas, 2018 m. rugsėjo 25 d., t. y. po 4 dienų po paskutinių žalos administravimo veiksmų, išmokėdamas pareiškėjui draudimo išmoką, laikėsi teisės aktuose įtvirtintų terminų ir laiku pareiškėjui išmokėjo draudimo išmoką. Taigi iš pirmiau konstatuotų aplinkybių matyti, kad draudikas pareiškėjui išmokėjo pagrįstą ir teisės aktuose įtvirtintas taisykles atitinkančią draudimo išmoką, o Lietuvos bankui nebuvo pateikta duomenų, kad draudikas nesilaikė TPVCAPDĮ 19 straipsnyje nustatytų terminų, todėl darytina išvada, kad pareiškėjo atstovo pateiktas reikalavimas atlyginti pareiškėjui delspinigius, kuriuos jis patyrė dėl pavėluotai išmokėtos ne visos draudimo išmokos, yra atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo A. P. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčiaus